



שערי יצחק

השיעור השבועי

מפי מרן הגאון
הרב יצחק רצאבי שליט"א
פוסק עדת תימן

נמסר במוצש"ק
בהעלותך
תמוז ה'תשע"ז ב'שכ"ח
בבית המדרש "פעולת צדיק"
בני ברק

נושאי השיעור

דברים לע"נ חמותו ואמו של מרן שליט"א שהשבוע חל היאר-צייט שלהן, ומעלת הנשים הכשרות והצדקניות שהיו בעבר.

ההפרדה בין נשים לגברים בחתונות וכדו' אינה אלא לכבודן ולהדרן של-נשים.

כיצד נכדו של רשב"י התדרדר והתקלקל כ"כ.

ביאור מרן שליט"א למעשה המובא בגמ' בבא מציעא דף פד, בעניין רבי אלעזר ברבי שמעון ואשתו, כיצד רבינו הקדוש רצה להתחתן איתה לאחר פטירת ר"א, למרות שאמר עליה שהיא רשעה.

דברים בשבח החוברת 'חן אשה על בעלה' והחוברת 'בת ישראל' המועילות להבנה נכונה בבניין הבית היהודי.



כל הזכויות שמורות

יוצ"ל ע"י מוסדות יד מהרי"ץ בני ברק

טלפקס: 03-5358404. נייד: 050-4140741

דוא"ל: yad@maharitz.co.il

להאזנה לשיעור דרך הטלפון:

קול יהודי תימן – 072-33-23-642

שלוחה 6

קול הלשון – 03-6171031

מספר השיעור במערכת קול הלשון – 527

מספר השיעור בדיסקים ובקו "קול יהודי תימן" – 403



השיעור מוקדש

להצלחת ידידנו הרב אבישי בן רבי יואב מהצרי הלוי הי"ו, לרגל הולדת בנו.

לע"נ מרת האשה הכשרה והצדקנית מרת לאה שרעבי בת הרב מעודד ע"ה.

כ"ד שנים לפטירתה. תנצב"ה.

השיעור מוקדש להצלחת ידידנו הרב אבישי בן רבי יואב מהצרי הלוי הי"ו, לרגל הולדת בנו. יה"ר שיזכה להכניסו למילה בעתו ובזמנו וירוה ממנו רוב נחת.

כמו"כ מוקדש השיעור לע"נ מרת חמותי הכשרה והצדקנית מרת לאה שרעבי בת הרב מעודד ע"ה. היארציט שלה בדיוק היום, בו חלים כ"ד שנים לפטירתה. תנצב"ה.

דברים לע"נ חמותו ואמו של מרן שליט"א שהשבוע חל היארציט שלהן, ומעלת הנשים הכשרות והצדקניות שהיו בעבר.

הזכרתי את חמותי דלעיל בספר טופס כתובות [מהדוראראשונה] בהקדשות שבסוף הספר בזה"ל, לע"נ חמותי הכשרה והצדקנית מרת לאה בת הרב הדיין מעודד זצ"ל, אשת חמי רבי שאול ב"ר נתן שרעבי זצ"ל, שנאספה לבית עולמה במוצ"ש בהעלותך י"ז סיון ה'תשנ"ג. תנצב"ה. היום עברו בדיוק כ"ד שנים.

וכן השיעור מוקדש לע"נ מרת אמי זהרה הנקראת שרה, בת מארי סאלס שכר. היארציט שלה חל יום אחד אחריה, ביום שני הקרוב י"ח סיון. השנה יום מלאות ארבע שנים לאסיפתה לבית עולמה. תנצב"ה.

הנשים מהדור שעבר משולות לדברים שכבר אינם בנמצא. לדוגמא אזכיר את חמותי דלעיל שזכור אני שביקשו ממני לדבר בלוייה שלה, ואף שבד"כ איננו נוהגים להספיד נשים, ואפילו לא נשים חשובות, כי כבוד האשה היא קבורתה. אבל משמייס יצא שנוצר עיכוב מסויים בלוייה ולא היה אפשר להמשיך, והתעכבו בלוייה על יד בית הכנסת, אז אמרתי שמתאים כאן להגיד כמה מלים.

אמרתי עליה כי בכל עת מצוא היא היתה הולכת לבתי כנסיות ובתי מדרשות לשמוע שיעורים ודרשות, והיתה כמו חולדה הנביאה, עליה אמרו חז"ל (עיי' פסיקתא רבה כ"ד), מדוע נקרא שמה חולדה הנביאה, לפי שהיתה

מתחבאה בבתי כנסיות ובתי מדרשות לשמוע דברי תורה עד שיצאה נביאה. והיינו שהיתה כמו חולדה שאמרו עליה חז"ל שהיא מתחבאת בעיקרי הבתים [שכל טוב בראשית פרק כח]. אמותינו היו כאלה שכל חייהן תורה ותפילה ירא"ש וצדקות.

אגב אזכיר את חמי ר' שאול שרעבי ע"ה, איזו ירא"ש היתה לו. פעם אחת ראיתי אותו בצער וכאב ממש, והסביר לנו שהוא בצער כי היום הוא איחר לבית הכנסת. שאלו אותו "מתי הגעת לבית הכנסת?". והוא ענה "היום הגעתי לבית הכנסת וכבר הם בהודו". לזה הוא קורא איחור, והיה בצער ממש.

זוכר אני גם את מרת אמי, אחר שאאמו"ר נפטר דיברתי איתה על הזכויות שלה, והיא אמרה לי "מדוע אתה משבח אותי, בזכות שאני שירתתי אותו?". לא שהיא חשבה את עצמה כמו שפחה, רק הבינה שהיא זכתה לשרת תלמיד חכם גדול, להיות עזר כנגדו. זכה, עזר. זה בשבילה כבוד גדול. פֶּלֶג גופא.

אומר האבן ספיר שבתים הנשים אינן לומדות [כידוע], זאפילו שאינן יודעות אפילו קרוא וכתוב, הן מבינות הרבה. למרות שלא לימדו אותן לא בביה"ס ולא בבית, רק מה ששמעו הן קלטו, בכל זאת הן היו חכמות ומבינות מאוד.

כשהיו משבחים את אאמו"ר ואומרים לו, "אשריך שזכית שיש לך בן כזה", היה עונה תמיד תכף ומיד, "הכל לפי צדקת האשה וטהרת רעיוניה". אאמו"ר רצה לומר שלא ישבחוהו בזכותו אלא בזכות אשתו. יתכן שאמר זאת בדרך ענוה, אבל מסתבר יותר שהוא התכווין לזה ממש. והיינו הך.

חיפשתי תמיד את מקור מאמר זה, ובסופו של דבר מצאתי שכתב זאת החיד"א בספרו חומת אנך [ריש פרשת תזריע] בשם אחד הראשונים.

הדבר מחודש, כי אני יודע מנין לו שיש חילוף אותיות בין אל"ף לכא"ף. ועכ"פ לדבריו שקוראים 'בית נאותו', היינו שהראה להם מחסנים משובחים יפים ומפוארים.

ולפי פירושו מובנת גם דרשת חז"ל, שהראה להם חזקיהו את נזיה של אשתו, והיינו שחזקיהו התפאר בה לעיניהם. ובטח אם כן יש בזה פגם גדול בצניעות. ואף שמסתבר שלחזקיהו המלך היתה סיבה לכך, ואיננו יודעים מהי. לפי המלים הפשוטות קרה כאן איסור וטעות חמורים. קשה להבין מה עלה בדעתו של אותו צדיק. וכי חשב כי זה קידוש השם? צע"ג. זו הסיבה שיצאו ממנו מנשה ורבשקה, כפי שאמר לו ישעיה נבואה קשה מיד אחרי זה, ובתוכה נאמר חזון מפורש גם על בניו – וּמִבְּנֵיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמֶּךָּ אֲשֶׁר תֹּלִיד יִקְחוּ וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהִכַּל מֶלֶךְ בָּבֶל [ישעיה שם ז].

ההפרדה בין נשים לגברים בחתונות וכדו' אינה אלא לכבודן ולהדרן של-נשים.

לצערנו מצויות כיום נשים רבות הרחוקות מתורה וירא"ש שהן חושבות שהרבה הלכות בדיני צניעות אינן לכבודן, ואני מניח שלפעמים אתם נפגשים עם דברים כאלו. אמנם בעיות כאלו אינן מצויות בציבור שלנו, אלא בזמן שהילדים חזרו בתשובה, והוריהם אינם מסכימים שהם יתחתנו בחתונות נפרדות. הם מתנגדים ונלחמים בזה, עד כדי שהאמהות עלולות לומר שאם תהיה חתונה נפרדת הן לא תגענה! עד כמה הן התרחקו רח"ל!

חושבני ששורש הטעות לזה מפני שעולה להן במחשבה שמבזים אותם במה שמשאירים אותן מעבר למחיצה. הן אינן מבינות שעניין ההפרדה אינו בגלל שסוגרים אותן להרחיקן. אדרבה, שומרים עליהן. וזהו כבודן.

כתבתי בפתיחת החוברת 'צניעות בת ישראל' בזה"ל (עמוד יב), כל כבודה בת מלך פנימה.

וז"ל החיד"א שם, כי תזריע וילדה זכר. ר"ת זכות. דצדקת הבנים על הרוב תלוי באשה.

הלא תראה דיעקב אבינו ע"ה היה חושב ברחל ויהי בבקר והנה לאה, ואם כן ראובן ח"ו נתהוה במחשבת רחל. וכן ישי כסבור שבא על שפחתו והיתה אשתו, ונולד דוד המלך ע"ה. וחד מרבוואתא קמאי כתב שהכל תלוי בצדקת האשה ובטהרת רעיוניה. ולא אמו ואם דוד המלך ע"ה זיכנו מחשבתם והגדילו טהרת רעיוניהן ולזה היו הבנים קדושים. העניין הזה מובא בעוד כמה וכמה ספרים, כמה חשוב שתהיה האשה ירא"ש ובלי דברים בטלים אז בראש.

גם מהר"ח בן עטאר על פסוק זה בריש פרשת תזריע אומר כעין דברי החיד"א. הוא הקשה היאך יצאו לחזקיהו המלך בנים רשעים כמנשה ורבשקה, הרי אשת חזקיהו היא בת ישעיהו הנביא? והוא תירץ שהנה ידוע כי עבדים אלו באו לבקר את חזקיהו אחרי שנעשה לו הנס, והיא חשבה שלא כהוגן על עבדי מרודך בלאדן.

לא ידוע מה המקור לדבריו, אבל יש בבואה לדבר מהגמרא בסנהדרין קד ע"א. מובא שם שבזמן שהגיעו עבדי מלך בבל לחזקיהו הראה להם את כל אוצרותיו, וַיֵּרְאוּ אֶת בֵּית (נכתה) נִכְתּוּ [ישעיה טל ב]. ואומרת הגמרא, אמר רב, מאי בית נכתה? אשתו השקתה עליהם. דהיינו שאשתו מזגה להם יין בעצמה, ולא נהגה צניעות בעצמה כאמור 'כל כבודה בת מלך פנימה'.

ראיתי בפירוש כת"י למה"ר אברהם בן שלמה, שאחר שהביא מאמר חז"ל זה הביא פירוש נוסף, ותכנו הוא שיש אומרים מאי בית נכותו, בית נאותו. והיינו אל תקרי בית נכותו אלא בית נאותו, כי הכא"ף מתחלפת באל"ף באותיות אכל"ת עכ"ד.

עד שנהיה מושחת, ובסופו של־דבר הוא חזר בתשובה.

לא נאריך בזה כי כבר הרחבתי על זה בעבר, אבל בסייעתא דשמיא חשבתי עוד על הנושא הזה אח"כ, לגבי עניין אחר כדלקמן.

ביאור מרן שליט"א למעשה המובא בגמ' בבא מציעא דף פד, בעניין רבי אלעזר ברבי שמעון ואשתו, כיצד רבינו הקדוש רצה להתחתן איתה לאחר פטירת ר"א, למרות שאמר עליה שהיא רשעה.

הלומדים בליל הברית בעניינים הנוגעים לברית, נפגשים במאמר הזוהר בפרשת לך לך, לגבי כסא אליהו. בדפים צא וצב מספר הזוהר על רבי אבא ורבי יעקב שהגיעו לאדם בדיוק בזמן שהיה צריך לימול את בנו ממחרת והם לא ידעו זאת. כמו רבי אבא ורבי יעקב בחצות הלילה לעסוק בתורה עד הבוקר, ובבוקר רצו ללכת לדרכם. אמר להם בעה"ב תישארו, מפני שמה שעסקתם בלילה יש לנו זאת כעת הלכה למעשה, ופירושו של־דבר שיש לו כעת ברית מילה.

הם דיברו על כך שצריכים להזמין את אליהו הנביא לברית ולומר 'דא כורסייא דאליהו', בגלל שהוא קינא על הברית ואמר קנא קנאתי ליי אלהי צבאות פי עזבו ברייתך בני ישׂראל [מלכים א, יט]. אמר לו הקב"ה בגלל שאמרת 'קנא קנאתי וכו', בכל ברית מילה עליך להשתתף. וזה מה שאמר להם בעה"ב, בנושא עליו דיברתם בלילה בדיוק, עתה הוא נוגע אלי להלכה למעשה.

מפרש על כך רבי שמעון לביא בפירושו הנקרא 'כתם פז' [דף רכט] בזה"ל, קמו למיזל אמר להו ההוא גוברא וכו', כי הקב"ה מסכים עם הצדיקים בהתעסקם בתורה כי יבואו הדברים מכוונים אל הנדון בלא יודעים – הצדיקים שעוסקים בתורה, יכולים לדבר ולדרוש בלי

נראה שהסגנון "כבודה", בא ללמדנו שעניין הצניעות לנשים, אינו בזיון והשפלה להן, כמו שחושבות איזה נשים פתיות בזמנינו. וכאשר נוכחתי לדעת לפני כמה שנים כשהוזמנתי לדרוש באחד המקומות, אהרון זהבי הי"ו הזמין אותי לדבר בצפון, כיון שיש אזכרה לאביו [הזכרתי את שמו כי הם כבר חזרו בתשובה]. שאלתי האם תהא שם מחיצה בין האנשים לנשים, השיבו שלא, כיון שבתו של־המנוח אינה מסכימה לכך, כי טוענת מדוע כולאים אותנו בכלוב? אמרתי שאם כן לא אוכל לבוא. בדלית ברירה נתרצתה בזכות אחיה, ובהיותי שם שרבבתי תוך הדרשה עניין זה, והוספתי, כי אדרבה צריכות הנשים לדעת כי זהו כבודן וזהו הדרן. כאוצר יקר שמטמינים ומסתירים אותו, מרוב יקרתו וחשיבותו. ואת הפסולת, משליכים בחוצות.

את הזבל זורקים ומרחיקים. אבל את היהלום מחביאים. מרוב יקרתו וחשיבותו. בחוצות. נראה שצריכים להפיץ רעיון זה, כי כך אפשר שיתקבלו הדברים על לבן.

אחרי שדיברתי וכתבתי זאת ראיתי זאת מפורש במהרש"א על הגמרא בסנהדרין שם שאומרת 'מאי בית נכתו, זו אשתו'. והוא הסביר ש'נכתו' זה אוצר, ולכן דרשו חז"ל כך.

כיצד נכדו של רשב"י התדרדר והתקלקל כ"כ.

דיברנו [מושב עזריאל ערב שבועות ה'תשע"ז, ובקצרה במוצש"ק נשא ה'תשע"ז] על עניין רשב"י ורבי אלעזר בנו, שאומרת הגמרא על רבי יוסי בנו של רבי אלעזר בבבא מציעא פה ע"א, שהוא יצא לתרבות רעה, והסברנו היאך הוא התדרדר כל כך.

יתכן שלפי מה שאומרת הגמרא בתענית שרבי אלעזר הנ"ל אמר על אדם שפגשו בדרך 'כמה מכוער אותו האיש' וכו' יעו"ש, שמפני זה בנו היה יפה תואר, ולכן גרם שרדפו אחריו

רבי אלעזר, הרי יש גם צדיקים, איך אתה בטוח שתפסת רק את הגנבים?

אמר ליה, ומאי אַעְבִּיד, הורמנא דמלכא הוא – ענה לו הפרהגונא, "אין לי ברירה. זה נכון שלפעמים יכולות להיות טעויות. אני עלול לתפוס אנשים צדיקים ולחשוב שהם גנבים, אבל זוהי פקודת המלך".

אמר – רבי אלעזר, תא אגמרך היכי תעביד – אלמד אותך שיטה לתפוס גנבים – עול בארבע שְׁעֵי לחנותא – בשעה רביעית מן היום תיכנס לחנות ששותים שם יין. כי חזית איניש דקא שתי חמרא, וקא נקיט כסא בידיה, וקא מְנַמְנַם, שְׁאוֹל עילויה – אם תראה אדם ששותה יין ומתנמנם, זה מחשיד. זמן זה אינו מתאים לישן, מדוע אדם זה עיף? צריכים לחקור מה הוא עשה בלילה.

אי צורבא מרבנן הוא וניי, אַקְדוּמֵי קדים לגרסיה – אם רואים שהרדום הוא בן תורה, כנראה שהוא למד כל הלילה ועתה הוא עיף. לכן אל לך לחשוד בו. הוא בסדר. אי פועל הוא, קדים קא עביד עבדתיה – היתה לו עבודה, והוא קם מוקדם מחמתה ועתה הוא עיף. ואי עבדתיה בלילא, רדודי רדיד – כנראה שהוא עוסק ברידוד טסים. ואי לא, גנבא הוא ותפסיה – אם מקצועו אינו אחד מהדברים האמורים, הוא גנב. הוא עיף, כי הגנבים "עובדים" בלילה.

אישתמע מילתא בי מלכא, אמרו, "קְרִינָא דאיגרתא איהו ליהוי פְּרִינְקָא" – אמרו לו במלכות, "אתה חכם ויודע דבר, תפוס אתה את הגנבים". מינו את רבי אלעזר ברבי שמעון לתפוס את הגנבים.

לבד מחכמתו דלעיל שגרמו למלכות למנותו לתופס גנבים, הוא היה מתאים לזה מפני היותו בעל בשר וחזק בטבעו, וממילא לא יפחד מהגנבים. מעתה רבי אלעזר נעשה תופס

שיידעו שיש נפ"מ מדבריהם הלכה למעשה ממש, ומעין רוח"ק שרתה בדבריהם.

כי מי הביאם לעסוק בסוד הברית אם לא שהסכים הקב"ה שידברו בעניינו בלא יודעים שנולד בן לבעה"ב, ושיקבל אות ברית בבשרו למחר, 'דתחמון למחר אנפוי דמארי קיימת הוא אליהו' – פתאום הם מדברים על ברית מילה, ולבסוף נמצא שהדברים באו בכיוון אל מה שהיה צריך להיות.

בס"ד זה גם מה שהיה אצלנו, כי בדיוק רציתי לדבר על הנשים הצדקניות שבתמן אגב יום אסיפתן לב"ע של אמי וחמותי, ומצאתי חידוש הקשור גם אליהן וגם לרשב"י. אמרתי אם כן, כנראה רוצים משמיים שאדבר על זה בשיעור, ואף דמעיקרא לא חשבתי לדבר על זה בשיעור כעת, אבל אם זה מתקשר, כנראה זהו סימן טוב כי חשוב לדבר על זה.

יש גמרא ידועה בבבא מציעא [פג]. לגבי רבי אלעזר בנו של רבי שמעון, אני אוסיף כמה נקודות על הגמרא, ואח"כ נדבר על החידוש שרציתי לומר בסייעתא דשמיא.

רבי אלעזר ברבי שמעון האמור לעיל כבנו של רשב"י, אשכח לההוא פְּרִינְקָא דקא תפס גנבי – רבי אלעזר נפגש עם ממונה מטעם המלכות שתפקידו לתפוס גנבים. הרומיים היו שולטים אז בארץ ישראל, ואצלם דין הגנב – 'אחת דתו להמית'.

אמר ליה – רבי אלעזר ברבי שמעון שאל את הממונה, היכי יכלת להו – כיצד אתה יודע מי גנב ומי לא? הרי אתה לא תופסו בעצם גניבתו רק מסימנים? [לא אכנס כעת לכל הפרטים, אפשר לראות במפרשים כאן]. לאו פְּחִיּוֹתָא מתילי דכתיב בו תְּרַמֵּשׂ כָּל חֵיתוֹ יַעַר [תהלים קד כ]. איכא דאמרי מהאיי קרא קאמר ליה יֶאֱרֹב בְּמִסְתָּר פְּאֲרִיָּה בְּסִפָּה [תהלים י ט]. דלמא שקלת צדיקי ושבקת רשיעי – שאלו

הגנבים – אתיוה לרבי אלעזר ברבי שמעון, וקא תפיס גנבי ואזיל.

שלח ליה ר' יהושע בן קרחה, "חומץ בן יין, עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה?". מפרש רש"י [ד"ה חומץ], רשע בן צדיק – אתה הוא בנו של רשב"י! מה קרה לך שאתה מתעסק עם הגנבים ושולח אותם להריגה? שלח ליה – ענה לו רבי אלעזר – "קוצים אני מכלה מן הכרם" – מהי טענתך? אלו הגנבים הם כפרעושים. צריך לכלות אותם כמו שמוציאים קוצים מתוך פירות טובים. שלח ליה רבי יהושע בן קרחה, "יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו" – תפיסת הגנבים אינה מלאכה שלך, הקב"ה יטפל בהם ומה לך ולזה?

לא ניכנס לויכוח בין שני גדולי התורה – רבי יהושע בן קרחה ורבי אלעזר ברבי שמעון. שיטת רבי אלעזר שצריכים לכלות את הגנבים, ושיטת רבי יהושע בן קרחה שזה אסור.

יומא חד, פגע ביה ההוא כובס – כובס פשוט ועם הארץ ראה את רבי אלעזר. קרייה "חומץ בן יין" – אמר לרבי אלעזר "אתה חומץ בן יין". הכובס שמע שכך קראו רבי יהושע בן קרחה והחליט בחוצפתו שגם הוא יכול לומר כך. אמר רבי אלעזר, מדחציף כולי האיי, שמע מינה רשיעא הוא – הוא חצוף ועז פנים כל כך, בטח הוא רשע. אמר להו "תפסוהו". תפסוהו. ומסרו אותו לשלטון.

לבתר דנח דעתיה, אזל בתריה לפרוקיה – רבי אלעזר ברבי שמעון נרגע, ואמר לעצמו, וכי בגלל שהוא חצוף יהרגו אותו? אולי לא מגיע לו עונש מוות? ולא מצי. קרי עליה שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו [משלי כא כג]. זקפיהו – עמדו להוציאו להורג תחת הגרדום. קם תותי זקיפא וקא בכי – רבי אלעזר ברבי שמעון התחיל לבכות. הרי עתה אם יחזור בו כבר לא ישמעו לו, ויוציאוהו להורג אפילו שלא מגיע לו.

אמרו ליה, "רבי אל ירע בעיניך, שהוא ובנו בעלו נערה מאורסה ביום הכפורים" – אמרו לו הנוכחים "אל תדאג, זהו רשע גמור, מגיע לו מיתה. אנו יודעים במעשיו שמגיע לו עונש זה. רבי אלעזר שמע זאת ונהיה מרוצה – הניח ידו על בני מעיו ואמר "שישו בני מעי שישו. ומה ספיקות שלכם כך, ודאות שלכם על אחת כמה וכמה. מובטח אני בכם שאין רמה ותולעה שולטת בכם" – אמר רבי אלעזר לעצמו, אם על אותו כובס שהייתי מסופק אם הוא חייב מיתה ולבסוף התברר שהוא אכן חייב מיתה, קל וחומר על מה שאני בטוח.

הגמרא שם מאריכה בנסיון שהוא עשה לבדוק שבשרו לא מסריח ונזכירו בקצרה. רבי אלעזר היה שמן מאד, והוציאו חתיכות מבשרו ולא הסריח שום דבר, בסוף נסיונו אומרת הגמרא שרבי אלעזר ברבי שמעון – קרי אנפשיה אף בשרי ישפן לבטח [תהילים טז ט].

בריש דף פד ע"ב מביאה הגמרא את המשך המעשה, ואפילו הכי לא סמך רבי אלעזר ברבי שמעון אדעתיה – למרות שראה רבי אלעזר כי מעיו לא הסריחו אפילו ששם אותם בשמש. קביל עליה יסורי. באורתא הוו מייכי ליה שיתין נמטי, לצפרא נגדי מתותיה שיתין משיכלי דמא וקיבא – קיבל על עצמו רבי אלעזר יסורים נוראים. היו שמים מתחתיו ששים לבדים [– סדינים העשויים מלבד], בכדי שיספגו את הדם. ושמו מתחתיו גם ששים עריבות, ובבוקר כולן היו מלאות דם ומוגלה. כמויות עצומות כל כך מרוב הפצעים שהיו לו. [וכבר הקדמנו שרבי אלעזר היה בעל בשר].

כל זה בלילה. למחר – בבוקר – עבדה ליה דביתהו שיתין מיני לפדא, ואכיל להו וברי – הכינה לו אשתו מאכלים בריאים, ונתחזק ונהיה בריא. ולא הות שבקא ליה דביתהו למיפק לבי מדרשא, כי היכי דלא לדחקהו רבנן – לא נתנה לא אשתו ללכת לביהמ"ד

מבריאם שאשתו היתה מכינה – ואכיל להו
[– ואכל אותם].

אשתו מחכה שהוא יקרא לה. היא חושבת לעצמה מה הוא יכול לעשות לבד? עובר שבוע שבועיים ושלוש, והיא רואה שאין כלום. יומא חד אמרה לה לברתה "זילי פְּקִי באבוך מאי קא עביד האידאנא?" אתיא, אמר לה "זילי אמרי לאמך שלנו גדול משלהם" – אמר רבי אלעזר לבתו, אמרי לאמך "אני עשיר יותר מאביך. אני מסודר יפה מאד". קרי אנפשיה הִיתָה פְּאִנִּית סוֹחֵר מִמְּרָחֵק תָּבִיא לְחֶמֶה [משלי לא יד]. אכל ושתי וברי – ברוך השם נהיה רבי אלעזר חזק.

עתה שאשתו ברחה ולא עצרתו מללכת לבהימ"ד, נפק לבי מדרשא – יצא לביהמ"ד, כי עד עכשיו אשתו לא הניחה לו. אייתו לקמיה שתין מיני דמא, טהרינהו – הביאו לפניו ששים שאלות של מראות דמים, ועל כולם אמר רבי אלעזר שהם טהורים. הוה קא מרנני רבנן ואמרי – אמרו כל תלמידי החכמים "סלקא דעתך לית בהו חד ספק?" – איך יתכן שכולם טהורים, ואין אפילו מראה אחד שהוא ספק?

אמר להו "אם כמותי הוא, יהיו כולם זכרים. ואם לאו, תהא נקבה אחת ביניהם." – אמר להם רבי אלעזר, "אם אני צודק, בעז"ה כולם יזכו להתעבר בבן זכר. [עומק הסיבה לזה הוא מפני שהזכרים אינם רואים דם כנקבות]. ואם טעיתי, לפחות אחת מהם תהיה נקבה. היו כולם זכרים, ואסיקו להו רבי אלעזר על שמיא – כולם נקראו 'אלעזר' על שמו, כי הבינו שהכל בזכותו.

אגב, לא שמעתי עדיין על מי מהם שהיה צדיק כמוהו... כי אף שקראו לתינוקים הנולדים על שמו, אבל הם לא נעשו צדיקים כמותו ממש. ההורים קראו רק על שמו, ואולי זה הועיל להם במשהו, כי מי יודע מה היה קורה אם הם לא היו קוראים על שמו. אבל כמוהו לא היו ודאי.

בשביל שלא ידחקו אותו רבנן [עיינן לקמן הפירוש בזה], ונשאר בבית.

כל היום היה רבי אלעזר יושב ועוסק בתורה. באורתא אמר להו, "אחיי ורעי בואו" – בלילה קרא רבי אלעזר ליסורים שיבואו, ובאו. רבי אלעזר הוא לא אדם, הוא מלאך עליון. בצפרא אמר להו "זילו, מפני ביטול תורה" – עכשיו צריכים ללמוד, ואי אפשר ללמוד בצער.

יומא חד שמעה דביתהו – שמעה אשתו שהוא קרא ליסורים בואו. התפלאה על זה אשתו, למי הוא קורא שיבואו, ליסורים? אמרה ליה "את קא מייתית להו עילויד, כלית ממון של בית אבא?". אימְרָה, אזלה לבית נשא – מרדה בו אשתו והלכה לבית אביה.

צריכים לדעת שאשתו לא היתה אשה פשוטה, הלא היא בתו של רבי יוסי בן לקוניא. דבר זה מוזכר בכמה מקומות, וגם בזוהר הקדוש. ובכל אופן היא מרדה בו ועזבה את הבית ואמרה לעצמה נראה איך הוא יסתדר, הוא קורא ליסורים, ובבוקר אני צריכה להכין לו ששים מיני תבשילים. נראה כיצד הוא יסתדר לבד. כנראה שהיא חיכתה כמה ימים לראות איך הוא יסתדר לבד, עד שהוא יתחרט וישלח לקרוא לה ולפייסה, אבל לא כך היה וכדלקמן.

מהשמיים נעשה לו נס, באותו יום שעזבה – סליקו ואתו הנך [שיתין] סְפּוּנָאִי, ששים ספנים היו בים, ועמד עליהם נחשול שבים לטבעם. התפללו לה' ואמרו "רבש"ע, עננו בזכות רבי אלעזר ברבי שמעון", וב"ה נח הים מזעפן. משכך, אמרו הספנים שהם צריכים לבוא לתת לו איזו מתנה. הגיעו אליו כל הספנים האלה, עיילו ליה שיתין עבדי כי נקיטי שיתין ארנקי – הביאו לו ששים עבדים ובידם ששים ארנקים. בסה"כ אוצרות שלמים. כיון שראו שהוא צריך אוכל, עבדו ליה שיתין מיני לפדא – אותם ששים עבדים הכינו לו ששים מיני מאכלים

ניתן לקבורה" – יה"ר שתהיי כמו בעלך ולא תינתני לקבורה. אמרי רבנן "כולי האי ודאי לאו אורח ארעא" – זה כבר בזיון גדול. הרי כ"ח עד כ"ב שנים הוא היה בעלייה. מספרת הגמרא אח"כ שקברוהו בסופו של דבר, יעויין בגמרא את הסיפור המלא.

אחר שהוא נפטר ונקבר, שלח רבי לדבר באשתו – רבי שלח לאשתו הצעה להינשא לו. הרי היא צדקת גדולה ונשמה גבוהה [כך מביא בספר בניהו]. שלחה ליה, "כלי שנשתמש בו קודש, ישתמש בו חול?" תמן אמרין, "באתר דמרי ביתא תלא זייניה, כולבא רעיא קולתיה תלא?" אומר רש"י בד"ה באתרא, יתד שהיה הגבור רגיל לתלות בו כלי זיינו, הנבל הרועה תרמילו תלה?

רבינו הקדוש שלח שדכן, והוא העביר לרבי את תשובתה. שלח לה רבי, "נהי דבתורה גדול ממני, אבל במעשים טובים מי גדול ממני?" – זה שרבי אלעזר גדול ממני בתורה אני מסכים לך. אבל במעשים טובים אני גדול ממנו.

גדלותו התורנית של רבי אלעזר על פני רבי מוכחת ממה שאמרו שכשהיו שניהם בבית המדרש, בעוד רבי רק אמר "יש לי מה לשאול", ענהו רבי אלעזר "אני יודע מה אתה רוצה לשאול, וזו התשובה וכו'. היקפתו תשובות שאין בהם ממש". היה ביניהם ויכוח סוער בבית המדרש. רבי אלעזר היה 'ארי בן ארי'. זו הסיבה שהודה לה רבינו הקדוש ואמר שאכן בתורה הוא גדול ממנו, אבל במעשים טובים הוא לא גדול ממני.

שלחה ליה, "בתורה מיהא גדול ממך לא ידענא. במעשים ידענא, דהא קביל עליה יסורי" – אמרה לו אשת רבי אלעזר, "בתורה אני יודעת מי גדול ממך, ופיך ענה בך" שהוא גדול ממך בתורה [עייין רש"י], אבל במעשים טובים אני יודעת שהוא גדול ממך, שהרי הוא

תניא אמר רבי, כמה פריה ורביה ביטלה רשעה זו מישראל – רבינו הקדוש אומר בברייתא שרשעה זו ביטלה פריה ורביה מישראל. מביא רש"י שני פירושים למי קרא רבי "רשעה" וז"ל, מלכות הרשעה שמינתהו תופס גנבים, ולא בא לבית המדרש תמיד להראות לו הנשים את דמן – מסביר רש"י בלשון ראשון שבגלל שהיה רבי אלעזר תופס גנבים מטעם המלכות, ולא הניחו לו להגיע לבית המדרש, הרי זה אומר שהמלכות ביטלה פריה ורביה. כי אם רבי אלעזר שהיה בקי עצום בדיני מראות היה מגיע לבית המדרש, הוא היה יכול לטהר הרבה מראות.

לישנא אחרינא, על אשתו שערכבתו מלבוא לבית המדרש שנים רבות – פירוש שני אומר רש"י שרשעה זו היינו אשתו, שהיא לא נתנה לו ללכת לבית המדרש. על הפירוש השני נרחיב בעז"ה לקמן.

המשך הגמרא ידוע. רבי ידע שהחכמים כועסים עליו ולא יקברוהו בכבודו הראוי, וודאי שלא על ידי רבי שמעון אביו. וחפצו היה להיקבר ליד אביו במירון [כמו שאכן כך קרה אח"כ במציאות]. וזה לקח זמן. לכן אמר רבי אלעזר לאשתו שלא תדאג והיא תשים אותו בעלייה והוא יישאר שם כמו אדם ישן.

כי הוו אתו בי תרי לדינא, הוו קיימי אבבא, אמר מר מילתיה ומר מילתיה, נפיק קלא מעיליתיה ואמר "איש פלוני אתה חייב איש פלוני אתה זכאי" – אחר פטירתו היו באים אנשים לדון, והיו עומדים על הדלת. כל אחד היה מרצה את טענותיו, ואח"כ היה נשמע קול מהעלייה הפוסק את הדין. [יש גורסים איפכא – 'איש פלוני אתה זכאי ואיש פלוני אתה חייב'. עייין דקדוקי סופרים].

יומא חד הוה קא מינציא דביתוהו בהדי שבביתא – יום אחד התקוטטה אשתו עם שכנתה, ומתוך כעסה אמרה לה השכנה – "תהא כבעלה שלא

מישראל. פירש רש"י רשעה זו מלכות הרשעה שמינתהו תופס גנבים ולא בא לביהמ"ד תמיד להראות לו הנשים את דמן. לישנא אחרינא על אשתו שעיקבתו מלבוא לביהמ"ד שנים רבות, עכ"ל רש"י.

והנה הך לישנא אחרינא דעל אשתו קאי וקראה רבי רשעה יפלא מאד, דאיך מצינו להלן שם שלאחר פטירת רבי אלעזר ברבי שמעון שלח רבי אליה לדבר שרצה לנשאה, והיא שלחה ליה כלי שנשתמש בו קודש וכו'. ואם רבי קראה רשעה וכו' ואיך רצה ח"ו לקחת רשעה לו לאשה.

ובפרט על אשת רבי אלעזר ברבי שמעון מחברת קודש הקדשים. איך אפשר לומר על אשה כזו בתו של הצדיק ואשת רבי אלעזר ברבי שמעון שהיא רשעה? ומה נאמר – והגם שהיא מרדה נגד בעלה ואזלה לבית אביה, הלא עיקר כעסה היה בשביל שקיבל עליו היסורין בלילה על עצמו במו פיו, והיא נכמרו רחמיה ולא יכלה לסבול את היסורים שלו. ובפרט שיקבלם על עצמו. זה היה מרוב רחמנות, וכי בשביל זה היא רשעה?

וגם מה שלא הניחתו לילך לביהמ"ד כי היכא דלא ידחקו רבנן כמו שהיה באגרא דכלה דוחקא – כשמתאספים בביהמ"ד יש לחץ ודוחק. והוא "מסכן", כל גופו מלא פצעים וכאבים ומוגלה. הרי ששים סדינים סופגים את דמו, והיא ראתה זאת במו עיניה, ממילא זה סכנת נפשות ללכת כך לביהמ"ד.

הלא היה סכנת נפשות מפני הפצעים ומכות שהיו על גופו הקדוש שהמשיכו כ"כ עריבות מלאות דם ומוגלא. מובן לכל כי יעכרו מכות גופו הקדוש אם יבוא בין דוחק אנשים, ואשתו היתה בודאי יפה עושה שלא הניחתו לילך לביהמ"ד.

קיבל עליו יסורים". בתורה היא לא יודעת מי גדול ממי שהרי היא לא בעלת תורה, אבל היא אמרה שהוא גדול ממנו במעשים טובים, ורבי לא היה במדרגה זו. מסקנא, היא סירבה להינשא לרבינו הקדוש.

יש בגמרא כאן פלא עצום, לפי פירושו השני של רש"י, רבינו הקדוש קרא לה 'רשעה' שהרי היא ביטלה פריה ורביה מישראל בכך שהיא מנעה מבעלה לבוא מביהמ"ד, כיצד אח"כ הוא רוצה להינשא לה?

אכן הגר"א כתב על פירושו השני של רש"י – תיבות אלו מחוקות. הגר"א מחק את הלשון השני, כי לפי דעתו אין מקום לפירוש זה. לא ברור לפי שיטתו האם הוא חולק על רש"י, או שהוא אוזן שזה טעות ברש"י, או שהוא סובר שמישהו הכניס את זה בתוך דברי רש"י, עכ"פ לדבריו פירוש זה לא קיים.

היעב"ץ אומר שלא יתכן שקראה רבי רשעה ממש, אלא הוא אמר על מעשיה שהם מעשה רשעות, והיינו דלא גרסינן 'רשעה' אלא 'רשעות'. רעיון זה של ביטול תורה הוא רעיון רשע.

בספר בן יהודע שם מביא פירוש נוסף לתרגום זה, ואמר שרשע היינו מלשון 'חרדה', ומביא על כך פסוקים המוכיחים שיטתו. והיינו שפחדה וחששה הרבים שלא לשלחו לביהמ"ד שמא רבנן יזיקו לו, גרמו לביטול פריה ורביה. [ואף שכתוב בגמ' 'רשעה זו' ולא 'רשעה זאת', זה לא נפ"מ לענייננו].

למעשה אני חושב שהגר"א זי"ע היה "מתרגש" מפירושים אלו להחזיר את הגירסא הראשונה, כי פירושיהם דחוקים מאד.

בספר 'דברי תורה' למהרח"א ממונקאטש מחבר שו"ת 'מנחת אלעזר' [מהדורא תליתאי סימן מ] כתב לבאר את העניין בזה"ל, תניא אמר רבי כמה פריה ורביה ביטלה רשעה זו

וא"ת שומר מצוה לא ידע דבר רע נקהלת ח. הלא היכא דשכיח היזקא שאני, כדאמרינן בפסחים (דף מ). והוא שכיח וכמעט מן הנמנעות שלא ידחקו אותו וירבו את מכאוביו. וכי אפשר שלא ידחפוהו? עכ"פ להאשה כפי יושר דעתה ומדתה, בודאי הצדק איתה שלא הניחתו במכאוביו לסכן בנפשו לילך לביהמ"ד.

והגם כי רבי התרעם ע"ז שמנעה פריה ורביה ע"י מניעתו של רבי אלעזר ברבי שמעון לבוא להבית המדרש, מחמת שאחר לא היה יכול כמוהו לטהר הדמים של הנשים – לא היה אף אחד שהיה מומחה כמותו שיכל לטהר. אבל אפילו שנאמר שזה חשוב מאד שהוא יבוא לביהמ"ד, לא יהא מחוייב ע"ז לסכן בנפשו ממש בשביל זה לילך ולעכור את מכאוביו מכות ונגעים כאלו, הרי היא רוצה שהוא יתרפא. ובפרט לקרוא ע"ז רשעה את אשתו שמנעתו מלילך כנזכר? צועק מהרח"א ממונקאטש, לא מובן!

ואין לומר כי רבי לשיטתו, מחמת שגם רבי בעצמו סבל יסורים שנים רבות, כדאמרינן בב"מ (פה ע"א), אעפ"כ לא מצינו שמנע רגליו מביהמ"ד ועל כן התרעם על אשתו של רבי אלעזר ברבי שמעון.

כתוב על רבי שהוא היה בעל יסורים, ובמשך י"ג שנים חלה בצפירנא [– כאב שיניים] ובצמירתא [– אבן בדרכי השתן], והן מחלות קשות רח"ל. ואמרו עליו [ב"מ שם] שהיה צועק והיה נשמע קולו למרחק ג' מילין, ואפילו צהלות הסוסים לא התגברו על קולו. ואפילו שכאביו היו אדירים, לא נמנע מללכת לביהמ"ד. ואולי רבי התרעם עליה, כי לשיטתו אפשר ללכת עם יסורים לביהמ"ד.

דוחה זאת מהרח"א ממונקאטש ואומר דלא דאמי, זה אינו והחילוק מובן, דרבי סבל העיקר רק בצפירנא בשיניו כדאמרינן בב"מ

שם, הגם כי היו יסורים גדולים. וגם על בני מעיו עד כי שמעו לקולו מבית הכסא לחוץ מאד כדאמרינן בב"מ שם, עם כל זה אינו מזיק אם ילך בין בני אדם, כי הוא מחוש פנימי ולא פצעים שעל גופו כנזכר? – אין סבלו מונעו מללכת לביהמ"ד, כי אף שסבלו סבל עצום, לא יזיק לו דחיפת האנשים כי מיחושו הוא פנימי. משא"כ רבי אלעזר שסבל מפצעים חיצוניים, וקיים חשש שדוחק האנשים יזיק לבריאותו, וצודקת אשת רבי אלעזר.

מתרין ע"כ מהרח"א בזה"ל, ונראה בעל כרחך לומר דכל אלו השנים (לא פחות מ"ח שנים כדאמרינן שם בב"מ), דהוי מושכב ר"א בעיליתיה, לא יצא עוד בנו (רבי יוסי) מדרכו הטוב, כי לולא זאת היה בודאי נגלה ר"א לאשתו וכו'.

ביאור הדבר, שהרי נאמר בגמרא ב"מ שם ששאל רבי על בנה יוסי הקטן, וגילה שהוא יצא לתרבות רעה. וז"ל הגמרא שם, איקלע רבי לאתריה דרבי אלעזר ברבי שמעון, אמר להם "יש לו בן לאותו צדיק?" אמרו לו "יש לו בן, וכל זונה שנשכרת בשנים שוכרתו בשמונה" [וי"ג בארבעה]. ותמה רבי, איך יצא לה בן רשע כ"כ, כנראה שהיא לא דאגה לחינוכו, וממילא היא נקראת רשעה.

רבינו הקדוש ידע מלכתחילה שהיא מנעה אותו מללכת לביהמ"ד, אבל מששמע שבנה יצא לתרבות רעה אחר שבעלה נפטר [או שלא יכל לטפל בו], קרא לא רשעה.

וז"ל שם, אלא ודאי בע"כ נראה באמת לומר שהוא בשביל מה שאמרו שם בב"מ דאיקלע רבי לאתריה דרבי אלעזר ברבי שמעון, אמר להם יש לו בן לאותו צדיק וכו' עיי"ש העובדא שעשאו בעל תשובה גמור וכו'. רבינו הקדוש "עבד עליו", הוא אמר לו "אתה תקבל כבוד גדול, נסמך אותך ל"מארי אלכביר" נסמך אותך וכו' [מעין 'מעשה דרב סליק' המובא

מדוע תלה זאת רבי במניעת פריה ורביה, הרי הרשעות אינה בזה אלא בגלל הבן?

אלא התשובה לזה, שאם כבר נמצא בה איזה תכונה שאינה בסדר, כגון בענייננו שהזניחה את חינוך הבן, מגלגלים עליה גם דברים אחרים, וגם בשאר בני אדם כן, שאנו משתדלים לדון את האדם לכף זכות, אבל אם בדבר אחד בטוח שהוא רשע, אפשר להעמיס עליו דברים נוספים. ראה רבינו הקדוש שחסר לה ירא"ש, וממילא פירש גם את מה שהיא מנעה מללכת לביהמ"ד שזה נובע מחוסר ירא"ש, ואמר עליה 'כמה פריה ורביה ביטלה רשעה זו מישראל'.

הנהגת אמי המנוחה ע"ה, שהדגישה לי כל פעם, תמיד תלך עם אבא. לכל מקום שהוא הולך, תהיה על ידו. וכך זכיתי להיות הרבה במחיצתו.

שאלה מהקהל: אם כן כיצד הוא הסכים לקחתה לאשה?

תשובת מרן שליט"א: זה נודע לו אח"כ. רבי קרא לה 'רשעה' אחר שנודע לו שבנה יצא לתרבות רעה, ואף שבגמרא זה לא נאמר בסדר הזה, יש כלל גם בגמרא (עיין פירוש הר"י פינטו בעין יעקב) 'אין מוקדם ומאוחר בגמרא'.

סדר הדברים כך היה, אחרי שנפטר רבי אלעזר שלח רבי לדבר עמה לקחתה לאשה, ואחרי כמה שנים שהלך לאותו מקום ושאל על הבן ונודע לו שהוא יצא לתרבות רעה, תלה זאת באמו, וקראה 'רשעה' למפרע.

שאלה מהקהל: מדוע כל דבר שם נעשה במנין ששים?

תשובת מרן שליט"א: יש כמה דרכים במפרשים כיצד להסביר זאת. הפשטנים אומרים שכשהגמרא אומרת ששים זה שלא בדוקא [עיין רש"י בסנהדרין ז ע"ב ד"ה ששים ומהרש"א שם ואכמ"ל]. והמקובלים מסבירים שיש בזה רמזים ועניינים גבוהים. אתה אומר

בהקדמה ל'נפלאות מתורתך' במדבר א], וממילא התחלפו אצלו התאוות מזנות לכבוד, ובסופו של דבר הצליח רבי להחזירו למוטב.

ממשיך לפרש שם בזה"ל, והנה רבי הוא שהיה בעל העובדא שהחזירו בתשובה לנפש הקדושה הזאת וכו'. וחזר וביאר את תפקיד האשה בעולם, שהוא לגדל את ילדיה, ולא לחנן נתן האשה את מדת הדיבור והפטפט לאשה, כי לבה רך, וכדי שהיא תדבר עם הילדים בנחת. וזהו עיקר שלימות עבודתן לגדל בניהן על ברכי תורה, וכדאמרינן בסנהדרין שנשאתו אמו לשלמה המלך ע"ה ואמרה מה ברי ומה בר בטני ומה בר נדרי [משלי לא ב]. הכל יודעים שאביך ירא שמיים הוה, עכשיו יאמרו אמו גרמה לו וכו'.

ביום שנשא שלמה המלך את בת פרעה, עשתה לו אשתו בתקרה כוכבים ורקיע שחור בכדי שהוא ימשיך לישן. חיכו לו ארבע שעות בבית המקדש ולא בא (עיין במדרשים, ובמעס לועז מלכיסדראשון דף ק"ע). באה אמו והלקתה אותו ואמרה לו, "כולם יודעים שאביך צדיק, ובסוף יגידו שאני אשמה בקלקולך, כי אותי לא מכירים. לכן ייסרה אותו ואמרה 'מה ברי ומה בר בטני וגו',

וכן היתה צריכה לעשות אשת רבי אלעזר ברבי שמעון, וכמבואר ג"כ בספרי מוסר כי תליא באמו דרכי בנה, והיא נתרשלה (כנראה) בזה אחרי פטירת ר"א שנשאר בנו יתום, והיה צריך להיות האחריות עליה. על כן קרא אותה רבי בשם ביזוי הלז באשר שלא נתאמצה במסירות נפש שלא להניח את בנם לצאת חוץ לשיטה כ"כ, עד שבא רבי והחזירו בתשובה שלימה כנזכר.

לפי דבריו יוצא שכל מה שאמר עליה רבינו הקדוש 'רשעה' זה בגלל שראה אח"כ שהיא הזניחה את חינוך הבן. ויש להקשות א"כ הוא,

טוב, רואים מבין השיטין שחז"ל הסתירו כמה רמזים ועניינים לבד מהסיפור עצמו.

במחילת כת"ר מהרח"א ממונקאטש, לפי ענ"ד יש דחיות לכל מה שהוא כותב – הן לקושיות והן לתירוצים, ולא נראה לי כל המהלך שלו, ואומר בקצרה את הדברים (בנפלאות מתורתך פרשת שמיני הרחבתי בס"ד). תחילה נפתח במה שהקשה על רבינו הקדוש, מדוע קרא את אשת רבי אלעזר ברבי שמעון 'רשעה', הרי היא ריחמה עליו שלא ידחקוהו? התשובה לזה היא שבגמרא לא משמע שאמרה זאת מתוך רחמנות שהרי היא אמרה לו "את קא מייתית להו עילויך, כילית ממון של בית אבא!". הרי שדאגתה נתונה לכסף, הפריע לה כל הסדינים שהלכו לאיבוד וכו', ולא נראה שאמרה זאת מתוך רחמים לסבלו.

שאלה מהקהל: אבל לפני כן היא אמרה שלא ילך לביהמ"ד, וא"כ אולי מקודם היא כן ריחמה עליו באמת?

תשובת מרן שליט"א: אבל העובדא שהיא מרדה בו וכעסה מראה שלפני כן היא כעסה ולא ריחמה, לא כמו שמהרח"א ממונקאטש מאריך ואומר שמנעה אותו מפני סכנת נפשות, כי אם היא דואגת לו כ"כ, כיצד היא עוזבת אותו לבד? מההמשך נראה דאיפכא מסתברא, כי אפילו שהיא ראתה שהוא מביא על עצמו יסורים, היה עליה להבין שהוא עושה זאת מפני איזו סיבה. הרי צדיק הוא, וקודש קדשים. לכן היא אמרה לו 'כילית ממון של בית אבא', ללמד שלא מפני רחמנותה אמרה לו לא ללכת לביהמ"ד.

עוד יש להעיר שלא חייבים לפרש שבביהמ"ד יש תמיד לחץ, ולמען האמת זה בכלל לא מובן מנין לו שיש בביהמ"ד תמיד לחץ ודוחק אנשים, דהני מילי בזמן 'ירחי כלה' שחל פעמיים בשנה [באדר ובאלול], שאז יש דוחק, כאמור בברכות ו ע"א 'אגרא דכלה דוחקא',

אבל רבי אלעזר לא הלך לביהמ"ד גם בשאר הימים. וכי בביהמ"ד יש תמיד דוחק ולחץ עד כדי שיש חשש שיפצעו אותו?!

הערה שלישית יש להעיר, כי מובן מדברי הגמרא שבכלל לא היה חשש שידחקוהו רבנן מתוך הדוחק. הרי מבואר בגמרא שהפצעים הלכו ביום, ומנין לנו שנשארו בגופו פצעים, הרי גופו בבוקר נעשה חלק? בלילה היו פצעים, ובבוקר "נגמר" – אכל ושתה, ונהיה בריא.

רבינו יוסף חיים בעל 'בן איש חי' בספר 'בן יהודע' מסביר שחשש 'לידחקוהו רבנן' אינו במובן של לחץ ודוחק אנשים, אלא כיון שחבריו לא הסכימו לשיטתו בתפיסת הגנבים, כמו שקראו רבי יהושע בן קרחה 'חומץ בן יין', אזי חששה אשת רבי אלעזר, כיון שהוא חולה, שמא 'ידחקוהו רבנן' דהיינו שיצעררוהו במלים ובהערות.

וז"ל הבן יהודע [ב"מ שם ד"ה כי היכן, פירוש חוששת שמא דוחקים אותו לצערו בדברים של קנטור, מפני שהיו בכעס עליו מחמת אותה מעשה דהוה תפיס גנבי, ואז צער זה שיהיו מצערים אותו בדברים, יזיק לו בבריאות גופו – הצער שיצעררו אותו בקנטור ישפיע עליו לרעה, כי בלילה חולה גמור הוא, וביום ע"י מיני מאכל שעושה לו הוא בריא. הרי שכלל לא מוכרחת טענת מהרח"א ממונקאטש זו, ובפרט לפי דברינו שנראה איפכא לגמרי – שביום הוא הבריא.

מהרח"א ממונקאטש מוסיף לטעון טענה שניה. אולי רבי לשיטתו אשר גם הוא סבל יסורים. הנה דבר זה תמוה מאד ובכלל לא מתחיל, כל מה שרבי סבל יסורים זה אחר שנודע לו כי רבי אלעזר סבל יסורים. והיינו שבזמן שאמרה לו אשת רבי אלעזר – "במעשים ידענא, דהא קביל עליה יסורי", אמר רבי 'חביבין יסורין', וסבר וקיבל על עצמו יסורים גם כן, כי למד את השיטה מרבי אלעזר, ממילא שאלת

תרמילו תלה? וגם זה תמוה יותר, כיצד אפשר לקרוא לרבי 'הרועה הנבל'?

צריך לומר שבזמן ששמע רבינו הקדוש אמר "זאת רשעה". הראיה לכך מכמה פנים, ראשית היא מורדת בבעלה, וגם שלא הניחה לו ללכת לביהמ"ד. היא מושלת בו. ועתה היא התבטאה בצורה כזו, לכן הגיע למסקנא שהיא רשעה.

אמנם שלא נחשוב שהיא רשעה בשפה שלנו. אצלנו היא יכולה להיות אחת מצדקניות הדור. אבל אצל רבינו הקדוש במדרגתו הגבוהה היא נחשבת רשעה, והראיה לכך מהאמור לעיל – שלח ליה ר' יהושע בן קרחה, "חומץ בן יין, עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה?". ומפרש רש"י [ד"ה חומץ], רשע בן צדיק. והדבר תמוה, הרי נפל כאן ויכוח תורני בין הגדולים וכיצד קוראהו רבי יהושע בן קרחה בגלל הויכוח 'רשע', וכי הוא חשבו באמת לרשע?

ברור שכוונת רבי יהושע בן קרחה היא שלגבי דבר זה רבי אלעזר נקרא רשע, והיינו שלפי דעתו רבי אלעזר עושה בזה דבר חמור. וממילא מובן גם בענייננו שבמושגי רבינו הקדוש היא נקראת רשעה, ולא שחלילה הוא חש־בה לרשעה אמתית.

בשו"ת מהר"י מברונא וסימן קצ"ו יש נדון על בחורים שישבו כליל שבת, ו"כטוב לבם ביין" החלו לדבר על רבנים, אמר האחד "רב פלוני הוא גדול", ואמר השני "רב אלמוני גדול כמו הראשון". ענה חבירו לעומתו "המבדיל בין קודש לחול"...

תמהו עליו חבריו, "הרי זה ביזוי התורה?". ענה להם שהנה בגמרא שלנו מוכח לכאורה שמותר לומר כך, שהרי אשת רבי אלעזר קראה לרבי לעומת בעלה "חול". הרי שאין מניעה בכך מפני שביחס לרבי אלעזר רבינו הקדוש הוא חול, ואמר התלמיד הנ"ל שכן הוא בענייננו,

מהרח"א ממונקאטש בענין זה במחכת"ה כלל לא מתחילה.

ומה שתמה עוד מדוע לא חינכה אשת רבי אלעזר את בנה רבי יוסי לתורה, ולא השגיחה בו שלא יצא לתרבות רעה, אינו מובן כלל, כי אז היה רבי יוסי גדול. ואיכא למימר שהיא חינכה אותו כראוי בגיל קטן, ובגיל גדול הוא פרק עול, וכיצד אפשר להאשים אותה בגלל שפרק עול בגיל מבוגר?

וראיה לדבר האמור ממה שבא רבינו הקדוש לרבי יוסי וסמכו להיות רב, ותמוה כיצד אפשר לקחת 'בור ועם הארץ', פושע מפורסם, ולהפכו בבת אחת להיות רב בישראל, הרי דבר זה הוא חילול ה'! על כרחנו דאיפכא מסתברא ורבי יוסי היה תלמיד חכם, רק שגם הוא היה מושחת ובעל עבירה. הרי לנו ברור שאמו חינכה אותו לתורה ומצוות ככל יכולתה, אבל כשהוא התבגר, רדפו אחריו עד שהוא נכשל, וזה לא אשמת אמו.

אומר לכם את הנלע"ד בזה בסייעתא דשמיא. יש כאן נקודה שלא הייתי מעיז לאמרה עד שמצאתי לכך אסמכתא בס"ד.

הגמרא מביאה דברים חמורים מאד לכאורה שאמרה אשת רבי אלעזר על רבינו הקדוש – שלח רבי לדבר באשתו. שלחה ליה, "כלי שנשתמש בו קודש, ישתמש בו חול?" איני רוצה להגיד את המילה 'חוצפה'. אבל אפילו נאמר שרבי אלעזר הוא קודש, כיצד אפשר לקרוא לרבינו הקדוש 'חול'? איך היא מעיזה לומר דבר כזה? היא יכולה לומר "כלי שנשתמש בו קודש קדשים, ישתמש בו קודש?", כיצד אפשר לקרוא לו חול?

הגמרא מוסיפה לשון שני – תמן אמרין, "באתר דמרי ביתא תלא זייניה, כולבא רעיא קולתיה תלא?" אומר רש"י בד"ה באתרא, יתד שהיה הגבור רגיל לתלות בו כלי זיינו, הנבל הרועה

אותו רב אחרון הוא בעצם קדוש, ורק ביחס לרב הראשון הגדול והקדוש הוא נקרא חול.

כמה פוסקים דנו לגבי מוצ"ש שחל להיות יו"ט, שחותמים אז בהבדלה 'המבדיל בין קודש לקודש', מה יהא הדין במי שחתם כהרגלו 'המבדיל בין קודש לחול', האם יצא יד"ח או לא.

שמעתי [ולא ראיתי. אחרי זמן הראני בחזו"ע פסח דף ער"ב] מי שהביא ראיה מסוגיין, כמו שכאן קראה אשת רבי אלעזר לרבינו הקדוש 'חול' למרות שבעצם הוא קודש, אלא כוונתה שהוא חול ביחס לרבי אלעזר שהוא קודש, כך גם בעניין זה, שהרי אפשר לומר שהיו"ט ביחס לשבת הקדושה נחשב חול.

לפי ענ"ד מי ששינה וחתם במוצ"ש שחל להיות ביו"ט 'המבדיל בין קודש לחול' לא יצא וצריך להבדיל שוב, וכ"כ בשו"ת שבט הלוי [ח"ח סימן קיח] וכ"כ הארחות רבינו [שבת אות מד], והטעם מפני ששינוי זה נחשב שינוי ממטבע שטבעו חכמים בברכות.

כפי שאמרת, שמעתי שיש מי שרצה להביא ראיה להתיר מפני שגם יו"ט נחשב חול כלפי שבת, ולפי דברינו אין זו ראיה, דאדרבה אשת רבי אלעזר אמרה דבר חמור, ומפני כן החשיבה רבינו הקדוש לרשעה, הרי שאסור להתבטא כך.

הן אמת שהגמרא בביצה [ו.] אומרת לגבי יו"ט וראש השנה, יום טוב שני לגבי מת כחול שוויה רבנן, והיינו שמותר ביו"ט שני להתעסק בצרכי המת בדברים ההכרחיים, כי לגבי יו"ט ראשון הוא נחשב כחול. והסיבה שהקילו רבנן לצורך כבוד המת, מפני שלמעשה עיקר היו"ט הוא ביום הראשון, ואת היום השני עושים מפני הספק. לכן מותר להתעסק בצרכי המת בכל הצריך לו, כדי שיתעסקו עמו יהודים ולא יתעסקו עמו עממין.

והנה לנו ראיה לכאורה שיו"ט שני נקרא 'חול' כלפי היום הראשון? אולם התשובה היא פשוטה. שם קוראים ליו"ט שני 'כחול', בכא"ף הדמיון. משא"כ לגבי הבדלה, וכי אפשר לקרוא ליו"ט 'חול' סתם ח"ו?!

שאלה מהקהל: אולי כוונת הגמרא בביצה שיום טוב שני נקרא 'חול', דהיינו כימות החול, ולא במשמעות גנאי [של חולין]? תשובת מרן שליט"א: יתכן.

בעל 'שבט מוסר', חיבר כמה ספרים, כגון 'מדרש תלפיות' ועוד, ובספר 'אגדת אליהו' במסכת שבת [סוף פרק יא] הוא אומר כך, נראה לי המחבר שראויה היתה אשת ר"א בן רבי שמעון שתינשא לרבי – היא היתה צריכה להסכים להינשא לו – כי לא היה כמותו בקדושה, שמימיו לא נסתכל במילה שלו, ולא פשט ידו מאבנטו ולמטה, דלכן נקרא רבינו הקדוש. אלא שאשתו של רבי אלעזר בן רבי שמעון גאוותנית היתה כמדת הנשים, ומרוב גאוותה קראה לרבי חול, על דרך חולדה הנביאה שקראה למלך ישראל 'איש' ולא קראתו בשם 'מלך' משום גאות, כדאמרין בגמרא.

צריכים לקחת את חידושו בקנה מדה ראוי. הוא אומר כי 'הנשים גאוותניות', ומביא ע"כ מאמר חז"ל לגבי חולדה הנביאה. המאמר נמצא במס' מגילה [יד:]: בזה"ל, אמר רב נחמן, לא יאה יהירותא לנשי. תרתי נשי יהירן הויין, וסניין שמייהו. חדא שמה זיבורתא היא דבורה הנביאה, וחדא שמה כרכושתא היא חולדה הנביאה. זיבורתא כתיב בה, וְתִשָּׁלַח וְתִקְרָא לְבָרְקָ [שופטים ד'], ואילו איהי לא אזלה לגביה. כרכושתא כתיב בה, אָמְרוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלַי [מלכים ב, כד טו], ולא אמרה אמרו למלך.

מובן מהגמרא שבזמן שאשה מקבלת תפקיד היא נהיית גאוותנית, והראיה ממה שדבורה

גודל חיצוני, מח האשה קטן ממח האיש במאה גרם.

התורה אמרה על שרה 'ותכחש שרה לאמר', גם קיימא לן שאשה פסולה לעדות, והטעם לזה הוא מפני טבע הנשים ומדתן, שהן עלולות לומר דברים שאינם נכונים, ולא נובע מגנאי חלילה. [עיין שע"ה הלכות עדות].

כך מסקנת הדברים בפירוש הגמרא בבבא מציעא. ראשית צריך לדעת את מה שאמרנו קודם שאין מוקדם ומאוחר בגמרא, ואף שבגמרא מובא שרבי קרא אותה רשעה לפני שרצה לשאתה לאשה, זה לאו בדוקא, וסדר הדברים במציאות היה הפוך, תחילה רצה לשאתה לאשה, ומשראה את גאוותה הגיע למסקנא שהיא רשעה, וממילא היא גם לא מיועדת לו.

אמנם למעשה אפשר ללמד עליה זכות אם רוצים, כי יתכן שאשת רבי אלעזר לא רצתה להינשא לרבינו הקדוש מפני שבאותה שעה הוא היה נשוי, כמבואר בכתובות [קג]. שרבי צווה את בניו לפני פטירתו 'היזהרו בכבוד אמכם'. עוד מובא שאמר רבי 'אלמנתי תהא בביתי' [ירושלמי כתובות יב ג]. הרי לנו שהיה לרבי אשה אחת ואולי אשת רבי אלעזר לא רצתה להיות לו לאשה שניה, וכי היא רוצה להיות 'צרה'?! כבר אמרתי ש'רשעה' היינו בגבול ומדה מסויימים, ולא בצורה מוחלטת [עיין בשיעור הבא דברים נוספים בעניין זה, ושם יתבאר כי טעינו במה שאמרנו ובמה שהוכחנו כאן מהגמ' כתובות שהוא היה נשוי, אלא מסתבר שהיה אז אלמן].

דברים בשבח החוברת 'חן אשה על בעלה' והחוברת 'בת ישראל' המועילות להבנה נכונה בבניין הבית היהודי.

הפיצו בציבור את החוברת 'חן אשה על בעלה', בעניין התקשטות האשה בתוך ביתה (שערכה

קראה לברק לבוא אליה, וכי הוא צריך לבוא אליה? היא צריכה ללכת אליו! וכן חולדה אמרה לשליחים 'אמרו לאיש' וגו', ולא קראה לו מלך.

שואל החיד"א שם וכי חז"ל באו לגנותן, והרי הן היו נביאות? כיצד חז"ל מגנים אותם לכאורה בעקבות שמותיהן המאוסים?

תירץ החיד"א שאצל נשים זו מדה. והיינו שהקב"ה סיבב להם שמות כאלו, כדי שהן תדענה לא לטעות בזה, דהיינו שעלולות לטעות כשהן תהיינה חשובות להתגאות, ועליהן להיזהר שלא להימשך אחר תכונתן הטבעית. וזה מה שמספרת הגמ' על חולדה ודבורה שהן נכשלו פעם אחת בלבד.

דבורה אמרה מיד עורי עורי דבורה עורי עורי דפרי שיר [שופטים ה יב], כי היא נוכחה לראות שנסתלקה ממנה רוח הקודש בגלל שהתגאתה, ומיד תיקנה את עצמה בעקבות שמה, שהרי שמה מעיד עליה שהיא עוקצת, וחזרה בה מטעותה מיד.

חז"ל אמרו זאת אפילו על שרה אמנו, הנשים כחשניות הן מפני הפחד [מדרש אגדה בראשית יח טו]. היתכן ח"ו שבאו חז"ל לגנותן? התשובה כמו שאמרנו, שזו המדה וזה טבע הנשים, וחייבים לדעת זאת.

חז"ל אמרו 'נשים דעתן קלה' [שבת לה:], ולא יתכן שחז"ל באו לגנות את הנשים. צריך לומר שאם חז"ל לא היו אומרים ש'נשים דעתן קלה' אז היה גרוע, מפני שזו האמת. המציאות היא שלנשים יש דעת קלה, וצריכים לדעת זאת.

ופירוש 'דעתן קלה' היינו שמפתים אותן בקלות, ואפילו האשה הכי חכמה והכי צדיקה היא מתפתה בקלות. אגב, ראיתי באחד הספרים (כמדומני ס' ברזילי, לר"א מרכוס) שדבר זה נכון גם במציאות, כי מח הנשים קטן במשקלו ממח הגברים, והיינו שאם ניקח איש ואשה באותו

נשאר שרוע על המטה וקם לו בשעה שמונה או בשעה תשע, ובכך הוא מוריד את ערכו בעיניה. קורים גם מקרים שהאשה רואה שבעלה אינו לומד וכו', ואז היא מעירה לו והוא נפגע.

כמובן שאין ראוי שאשה תעיר לבעל, ואין רצוי שהאשה תחנך את בעלה. זה לא תפקידה. אבל פה ושם קורה ומזדמן שהיא מעירה, ואמנם צריכים לדעת כיצד להעיר ואכמ"ל. אבל צריכים לתת מענה לאותם בעלים שמפריע להם שהאשה שלהם מעירה להם.

אמר אותו חכם דלעיל תשובה למי שזה מפריע לו, "הרי כרגע אין לך אפילו אחד שתפקידו להעיר לך, היחיד שיכול להעיר לך הערות זו אשתך. היא רואה אותך בכל המצבים, והיא יכולה למצוא את פגמך – במה אתה לא בסדר ואת מה צריך לתקן. אם כן אדרבה, קבל את הערותיה ברוח טובה".

אני אומר זאת אף שברור שאיני בעד שהנשים יעירו הערות לבעל. מובן שהערות בד"כ אינן רצויות, אבל כשכבר האשה מעירה בכל זאת, יש לקבל את הערותיה ברוח טובה.

כיון שאני מדבר על אמי ע"ה, אוסיף להזכיר כי אצל הורי ע"ה לא ראיתי מעולם קטטה, או מריבה וכדומה. מעולם לא שמעתי בבית ביטוי שאינו הגון. לפי מה שאנו הקדמנו הדבר מובן מאד, בזמן שהבעל מכבד את האשה ושומע בקולה לא יהיה להם מריבות.

הרי גם אשתו של רבי אלעזר מנעה אותו מללכת לביהמ"ד, וכבר ראיתי באחד הספרים שהבין כי היא היתה מושלת עליו! היא קובעת לו להיכן ללכת!

גם על אשתו של רבי אליעזר בן הורקנוס מסופר שהיא מנעה אותו מדבר כעין זה. וכך מספרת הגמ' בבבא מציעא [נט:]: אימא שלום, דביתהו דרבי אליעזר, אחתיה דרבן גמליאל הואי. מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקא

מרת ר' שפירא, מירושלים עיקו"ת) וגם לפני כן את החוברת 'בת ישראל' בענייני חיזוק הצניעות (שערכה מרת סיימון מפעיה"ק בני ברק ת"ז), ורצוני להוסיף בעניין זה את חשיבות השראת השכינה בתוך הבית, לבד ממה שכבר הזכרתי מקודם את גדלותה של מרת אמי ע"ה.

אמרנו שבתים הנשים לא היו לומדות. שמעתי ממארי אחד במשפחתי, שסיפר שנשא אשה בת י"ד שנים, ואחרי חתונתו הוא ראה שהיא חכמה ובעלת שכל והחליט ללמדה קרוא וכתוב. לבד ממה שהוא לימד תלמידים הוא רצה ללמד גם אותה, אבל היא אמרה עליו "והלא עדין טפש" – [הוא טפש]. שאלתי אותה "מדוע אמרת עליו שהוא טפש?" היא ענתה לי "הרי כולן לא לומדות, מדוע שאני אלמד?" במושגים שלהם לפי המציאות אז, זה היה נשמע כדבר מוזר שאשה תלמד.

הוא סבר, הרי חז"ל אמרו, כל המלמד בתו תורה, כאילו מלמדה תפלות, דוקא בתו, אבל אשתו, לית לן בה.

האמת שבתים היו נשים חכמניות בודדות. היו נשים שידעו הלכות שחיטה בע"פ, והיו שוחטות ומנקרות. למהר"ש שבזי זיע"א היתה בת מפורסמת – 'שמעה', שאפילו תלמידי חכמים היו עומדים בפניה. אבל אלו בודדות ממש.

הרמב"ם אומר כלל [איסורי ביאה סוף פרק כ"א], אין דבר מגונה ולא מריבה בביתו של תלמיד חכם. אשת תלמיד חכם למרות שהיא נכנעת, אבל כשהיא צודקת צריך לשמוע בקולה.

ראיתי באחד הספרים שכתב על מה שחושב הבעל ומתאונן – "מדוע אשתי מעירה לי הערות?" כשאשה מעירה לבעלה בפרט, זה פוגע בו יותר מחברים שמעירים לו.

קורה לפעמים אחרי חתונה, שאפילו שהאשה קמה מוקדם כאמור ז'תקם בעוד לילה, הוא

כפי שהזכרתי, שתי חוברות יצאו לאור בס"ד – 'חן אשה על בעלה' ו'בת ישראל'. לפי דעתי חשוב מאד להפיץ חוברות אלו, כי הן יכולות להוסיף בבית הבנה בשביל שלום הבית.

לצערנו אנו רואים הרבה אנשים בלי מצב רוח טוב, ופעמים רבות הדבר נובע מהסיבה שאין לו שלום בית. פעם שמעתי מישהו שאמר שאם הוא רואה אדם שרב עם אנשים אחרים, כנראה שיש לו קשיים בבית. בבית הוא לא יכול להסתדר, אז הוא מוציא את כעסו ומריבותיו בחוץ.

אנו ראינו לעיל שגדולי התורה הבינו את נשותיהם. אפילו שהם סברו הפוך, הם קיבלו את דעותיהן. כמובן שצריך לקבל את דעת האשה בגבול ומדה, כי יש דברים שאפשר לקבל ויש דברים שאי אפשר לקבל. אבל צריכים הבנה ביניהם.

לכן הפצת חוברות אלו חשוב מאד, ואף שאיני אחראי על כל שורה ומשפט שכתובים פה, ואיני אחראי על הספרים שהם מציינים או על הרעיונות שכתובים פה, אפשר לומר באופן כללי שחוברות אלו נכתבו בהתייעצות אתי, והדברים הכתובים שם חשובים מאד, וכל מה שאמרתי להם לתקן או להשמיט הם תיקנו או השמיטו. כתבתי בהסכמה שם שהשתדלתי להגיהם. [אעפ"י שאיני נמנה מחסידי ברסלב, אבל אינני מתנגד שהם מביאים מתוך הספרים שלהם, בפרט דברים שהם חיוק גדול לבעלי תשובה וכדומה].

אין למחברי חוברות אלו מספיק כסף בכדי להפיץ את החוברות, לכן הם מבקשים את עזרת הציבור למען המשך הפצתן. לא מדובר בסכומים גדולים, סה"כ אלפיים ש"ח. אפשר לפנות לבעלת חוברת זו בטלפון הנדפס בתוך החוברת [מש' שפירא – 0527142065. העורך], וחושבני שמי שיזכה לתרום לה את הסכום הזה, יזכה מאליו בעז"ה הוא [או מי

ליה לרבי אליעזר למיפל על אפיה. וכי נאמר שגם היא מושלת עליו?]

התשובה פשוטה שאין הדבר כן, וחלילה לומר שנשים צדקניות אלו משלו על בעליהן. הפירוש הוא שתנאים אלו כיבדו את נשותיהם ושמעו להן. רבי אליעזר הסכים לדברי אשתו בגלל שהוא הבין וכיבד אותה, והוא אמר לעצמו "בשביל מה לקלקל את שלום הבית, אני אסכים לדעתה ולא אלך לביהמ"ד". מאותה סיבה גם רבי אליעזר הסכים שלא ליפול על פניו, כי הוא כיבד את דעת ורצון אשתו. חשוב מאד להשרות שלום בבית, ושתהיה הבנה בין הבעל לבין אשתו.

אצל האשכנזים מקובל שמבקשים קרובי הנפטר מהנפטר מחילה לפני קבורתו. מפורסם שמורי ורבי הגרש"ז אורבך זצ"ל ראש ישיבת 'קול תורה' בזמן שאשתו נפטרה אמר כדברים האלו, "איני צריך לבקש ממנה מחילה כי כל הזמן חיינו עפ"י השו"ע". המשפט הזה הדהים את העולם.

חושבני שאין משפט זה כמשמעותו הפשוטה, וכי סלקא דעתך שהגרש"ז אורבך בא לשבח את עצמו שלא חטא כלפיה מעולם?

נראה לי שכוונת הגרש"ז אורבך היתה לשבח אותה. לפעמים קורה שהאשה מרגיזה את הבעל, כי טבע האשה הוא יותר קשה. היא נבראה מעצם. רצה הגרש"ז אורבך לשבחה ואמר "כיון שהיא נהגה כמו שצריך עפ"י ההלכה הצרופה, מעולם לא הגענו למצבי מריבה וכעס. אצלה הכל היה בהבנה". הגרש"ז אורבך בא לשבח ולכבד אותה ואמר שהיא הגורמת להצלחה. הסיבה שצריך לשבח את האשה היא מפני שהאשה 'פלא גופא' מהבעל.

גם אמי ע"ה שהרגישה מעלה בעצמה בזה שהיא שירתה את אאמו"ר זצ"ל, מפני שהיא הרגישה שזהו כבודה ותכליתה בעולם.

ממשפחתו לשלום בית ולזרע ברך ה' במהרה
בימינו אמן.

השכבה – אשת חיל וגו' רחמנא די רחמנותא
וכו'.

שאלה מהקהל: מדוע הרב לא עשה ניגון
בהשכבה, כדרכו במה רב טובך וכו' מנוחה
נכונה וכו'?

תשובות מרן שליט"א: לא נהגו זאת רק
בהשכבה לאנשים.

שאלה חוזרת מהקהל: אם כן יחזרו לטעון
ולומר שמכבדים את הנשים פחות, כמו שהרב
אמר מקודם בשיעור?

תשובת מרן שליט"א: אם כן לשיטתם יטענו
ג"כ מדוע הנוסח לנשים קצר יותר. הבאנו לכך
בס"ד כבר שני טעמים נפלאים בעבר, בשיעור
מוצש"ק מסעי ה'תשע"ב ב'שכ"ג. מלבד
נלע"ד בס"ד כעת להוסיף שרצו לקצר, הן
בנוסח, והן בחוסר הניגון, רק לומר פשוט,
לגמור מה שיותר מהר, שזה יותר צנוע. כל
כבודה בת מלך פנימה.

בלתי מוגה היטב

הודעה חשובה!

שיעור זה הוקלד עפ"י שמיעה בעיקר,

נערך והגה לפי הבנת העורך.

השיעור היה לנגד עיני מרן שליט"א קודם הוצאתו,

הוסיף עניינים וציין מקורות, שיפר ותיקן דברים רבים,

אולם מפאת העומס הרב המונח על כתפיו,

נבצר ממנו לעבור הגהה מדוקדקת, להאיר

ולהעיר בהרחבה כבשיעורים שעברו.

לאור האמור, בכל ספק או שאלה המתעוררת

למעין בשיעור זה, יש לו לברר היטב את הדבר

להלכה ולמעשה אצל מרן שליט"א.

הערות ותיקונים יתקבלו ברצון.

ניתן להקדיש את הוצאת השיעור לע"נ,

או לרפואה, הצלחה ופרנסה טובה.

פרטים בטלפון: 050-4140741

